

ARVIKA KOMMUN

Trygghet, ansvar och respekt på

Järvenskolan 2018-2019

**Förskoleklass
Grundskola, åk 1-6**

Årlig plan mot diskriminering, trakasserier
och kränkande behandling

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	
Bakgrund.....	1
Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling	1
Vision	2
Ordlista	3
Skolans arbete - ansvarsfördelning	4
Kontaktpersoner inom skolan	5
Kartläggning under läsåret 2017-2018	5
Sammanfattning av svaren på enkäter, 2017-2018	5
Analys av förskoleklassens och grundskolans kartläggning samt åtgärder under läsåret 2017-2018	8
Mål samt främjande och förebyggande åtgärder för läsåret 2018-2019	10
Kränkande behandling.....	12
Trakasserier och sexuella trakasserier	13
Diskrimineringsgrunderna	13
Kön	13
Könsöverskridande identitet eller uttryck.....	14
Etnisk tillhörighet	14
Religion eller annan trosuppfattning	14
Funktionsvariation.....	14
Sexuell läggning.....	15
Ålder	15
Delaktighet – förankring - information	15
Kompetensutveckling	16
Uppföljning och utvärdering.....	17
Frågeställningar som undersöker skolans verksamhet	18
Frågeställningar som analyserar skolans verksamhet.....	19
Uppmärksamma – utreda – dokumentera – åtgärda och följa upp diskriminering, trakasserier och kränkande behandling mellan elever	20
BILAGA 1	21
BILAGA 2	23
BILAGA 3	25
Kontakter för mer information.....	27

Bakgrund

Diskriminering, trakasserier och kränkande behandling är olagliga handlingar. I skolan är trygghet och studiero grundförutsättningar för utveckling och lärande. För att stärka dessa grunder och de rättigheter varje människa har till sin egen okränkbarhet har vi två lagar.

Diskrimineringslagen (2008:567) har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Lagen omfattar även förbud mot sexuella trakasserier och trakasserier som har samband med diskrimineringsgrunderna. Skolan är enligt lag skyldig att arbeta med aktiva åtgärder för att motverka all form av diskriminering (Kap 2 och 3). Detta arbete ska dokumenteras.

Skollagen (kap 6) anger att kränkande behandling av barn och elever är förbjudet.

Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Alla skolor ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. En plan för arbetet mot kränkande behandling måste enligt lagen upprättas. Där ska det tydligt framgå vilka insatser skolan gör för att skapa en trygg skola med en god arbetsmiljö för alla.

Det ska även finnas riktlinjer och rutiner som klargör hur verksamheten motverkar samt agerar om diskriminering eller någon form av trakasserier påstås ha inträffat. Här ska det framgå hur skolan bedriver ett fortlöpande arbete med aktiva åtgärder.

Skolans plan ska innehålla en redogörelse för vilka främjande och förebyggande åtgärder som ska påbörjas eller genomföras under läsåret vad gäller diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. En uppföljning, utvärdering och analys av dessa åtgärder ska finnas med i planen för efterföljande år.

Arbetet med de aktiva åtgärderna bedrivs på skolan i fyra steg och omfattar kränkande behandling, trakasserier och samtliga diskrimineringsgrunder. Detta sker utifrån ett aktivt och ständigt pågående arbete enligt cirkelmodellen, se nästa sida.

De fyra stegen som skolans personal ska bedriva

1. Undersöka den egna verksamheten för att upptäcka om det finns risker för kränkning, diskriminering, trakasserier – inklusive sexuella trakasserier – eller repressalier samt andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara reella, faktiska hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer.
2. Analysera orsakerna till de risker och hinder som har upptäckts.
3. Åtgärda – genomföra åtgärderna för att förebygga kränkning, diskriminering och trakasserier, detta för att främja lika rättigheter och möjligheter.
4. Följa upp och utvärdera arbetet.

I planen ska det finnas med rutiner för hur man åtgärdar situationer där kränkningar eller trakasserier skett och hur sådana händelser dokumenteras. Det ska tydligt framgå hur ansvaret för olika åtgärder är fördelat mellan rektor och personalen i skolan.

Samverkan med elever, vårdnadshavare och personal är obligatorisk och kan ske med representanter från olika grupper.

Vision

Vi vill utforma vår skola, Järvenskolan, så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som är präglad av trygghet, glädje, respekt och studiero. Vi arbetar målinriktat för att främja elevernas lika rättigheter och möjligheter samt för att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Ordlista

Diskriminering: När skolan behandlar någon, elev eller vuxen, sämre än andra på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller ålder.

Direkt diskriminering: En person missgynnas genom att han eller hon behandlas sämre än andra.

Indirekt diskriminering: Skolan missgynnar genom att förutsätta att alla bör behandlas lika.

Trakasserier: Handlingar som kränker en annan persons värdighet och som har samband med diskrimineringsgrunderna ovan. Både elever och personal kan göra sig skyldiga till trakasserier.

Sexuella trakasserier: Kränkande handlingar som har sexuell anspelning.

Kränkande behandling: När en persons uppträdande kränker en annan persons värdighet utan att kränkningen har samband med diskrimineringsgrunderna ovan. Kränkningar är ofta ett uttryck för makt eller förtryck.

Kränkningar kan vara:

- Fysiska (slag, knuffar)
- Verbala (hot, svordomar, öknamn)
- Psykosocial (utfrysning, blickar)
- Texter och bilder (lappar, foto, sms)

Mobbning är när en eller flera personer vid upprepade tillfällen medvetet kränker någon. De som mobbar utövar sin makt över den de ger sig på.

Det är den utsatte eleven som avgör om beteendet eller handlingen är oönskat eller kränkande. Varje elev har rätt att få stöd och bli tagen på allvar. En utredning ska göras och åtgärder vidtas. Elev som deltagit i en utredning om kränkning, trakasserier eller diskriminering får inte utsättas för repressalier.

Skolans arbete - ansvarsfördelning

Det är rektors ansvar att:

- all personal, alla elever och vårdnadshavare känner till att diskriminering, trakasserier och kränkande behandling inte är tillåtet i skolan.
- skolan granskar sin verksamhet för att upptäcka risker för diskriminering, trakasserier och kränkningar.
- det drivs ett målinriktat arbete för att främja ett tryggt klimat och motverka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- en årlig plan upprättas, utvärderas och revideras i samarbete med personal, elever och vårdnadshavare.
- en utredning görs och åtgärder vidtas om skolan får kännedom om att diskriminering, trakasserier eller kränkningar förekommer.
- se till att skolan har en modell för dokumentation av sådana händelser.

Det är personalens ansvar att:

- följa skolans årliga plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- ifrågasätta och reflektera över de normer och värderingar som förmedlas.
- vara lyhörd för stämningen på skolan och hur det sociala samspelet i klasserna fungerar.
- tillsammans med eleverna ta fram klassens och skolans ordnings- och trivselregler.
- i det vardagliga arbetet prata med eleverna om konfliktlösning och påtala kränkningar.
- åtgärder vidtas när diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling misstänks, anmäls eller upptäcks.
- dokumentera fall av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- följa upp utredda fall av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Personalen i skolan förväntar sig att föräldrar

- påtalar diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som förekommer i skolan.
- ställer upp och samarbetar med skolan när det gäller hanteringen av sådana händelser.
- stöttar sina barn att vara goda kamrater.

Personalen i skolan förväntar sig att elever

- påtalar om det förekommer trakasserier eller kränkande behandling i skolan.
- är goda kamrater och följer skolans och klassens ordningsregler.

Vid misstanke om diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling kontakta snarast skolan.

Kontaktpersoner inom skolan

- Klassläraren, skolans växel 76 4000
- Rektor Rickard Eriksson, telefon 076-764 42 24
- Skolans elevhälsoteam med rektor
- Skolsköterska Therese Högfeldt, telefon 070-214 86 81
- Kurator Marja Westman, telefon 072-451 08 24
- Specialpedagog Christina Engström, telefon 76 4002 eller 070-590 13 00

Kartläggning under läsåret 2017-2018

Eleverna i åk 1 – åk 6 har under höstterminen besvarat den kommungemensamma grundskolenkäten. Detta är en årlig kartläggning för att upptäcka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling på skolan.

Eleverna i förskoleklass – åk 6 har under vårterminen genomfört skolans egen måbra/klimatenkät. Varje elev har då individuellt svarat på frågor som berör trivsel och trygghet i klassen och på skolan. De har även skrivit ner saker som de tycker är bra samt saker de vill ändra på i klassen/skolan.

Mentorerna i klasserna har dagliga samlingar där man stämmer av läget.

Personalen/arbetslaget träffas kontinuerligt varje vecka där skolans verksamhet i stort diskuteras. Samarbete genomförs gärna i skolans faddersystem där äldre elever tar hand om de som är yngre. Samtliga klasser har klassråd där elevernas synpunkter samlas, diskuteras och tas vidare till elevrådet. En gång varje månad, klassvis enligt schema, träffas specialpedagog, mentor för klassen och eventuell resurs i en ”resursträff” där elevernas mående och utveckling går igenom och diskuteras. Vid utvecklingssamtalen följs varje elevs mående och utveckling upp tillsammans med vårdnadshavare. När situationer har uppstått och elever inte har mått bra, t.ex. på grund av en incident som hänt på rasten, har personalen omedelbart samtalat med de elever som varit berörda. Kontakt har även tagits med vårdnadshavare vid behov. Observationer genomförs när vi behöver veta mer. Kränkningar tas omhand och utreds direkt och dokumenteras i kommunens blankett ”Dokumentation av kränkande behandling/trakasserier/diskriminering”. Uppkomna kränkningssärende är vi skyldiga att anmäla till huvudmannen.

Skolsköterskan har varje år hälsosamtal med samtliga elever i förskoleklass och åk 4.

Sammanfattning av svaren på enkäter, 2017-2018

Enkät som genomförts med samtliga grundskoleelever i kommunen, nov. 2017

Nedan visas svaren för Järvenskolans elever i en jämförelse med svaren från 2015 och 2016. De procentvärden som anges är den andel av eleverna som svarat att påståendet stämmer helt/stämmer till stor del.

Järvenskolan åk 1 - 3	2015	2016	2017
Jag trivs bra i skolan.	100	95	82,3
Jag har arbetsro på lektionerna.	69,2	87,1	67,7
Jag känner mig trygg i skolan.	94,9	97,3	82,5
Jag har vänner i skolan.	97,5	97,9	97,9

Källa: Arvika kommuns grundskoleenkät åk 1 – 3. Svaren har angetts i procent.

På frågan om eleverna trivs i skolan ligger värdet under 2017 jämfört med 2015 och 2016.

Vad gäller arbetsro och trygghet visar enkätsvaren att värdet har minskat i jämförelse med 2015 och 2016. Att ha vänner i skolan, det värdet ligger lika.

Järvenskolan åk 4 - 6	2015	2016	2017
Jag trivs bra i skolan.	100	94,6	92,1
Jag har arbetsro på lektionerna.	90,1	75	81,8
Jag känner mig trygg i skolan.	100	94,7	94,4
Jag har vänner i skolan	98	89,1	92

Källa: Arvika kommuns grundskoleenkät åk 4- 6. Svaren har angetts i procent.

På frågorna angående trivsel och trygghet ligger värdet något under 2017 jämfört med 2016.

Vad gäller arbetsro och att ha vänner ligger värdet högre 2017 i jämförelse med 2016.

Järvenskolornas måbraenkät som genomförts med förskoleklass - åk 3, april 2018

Påstående	2016	2017	2018
Jag känner mig toppen/bra när jag är i skolan.	87	87	78
Jag trivs toppen/bra med mina skolkamrater.	98	95	90
Jag tycker det är toppen/bra i klassrummet.	98	82	84

Källa: Järvenskolornas egen måbraenkät/ett urval av flera frågor. Svaren har angetts i procent.

I april svarade 64 elever (förskoleklass – åk 3) på enkäten. En jämförelse har gjorts med svaren från 2017.

Svaren visar att trivsel, trygghet och att ha kamrater i klassen har sjunkit. Trivseln i klassrummet har ökat något.

I matsalen och i gymnasalen tycker eleverna till stor del att det är bra. Hur man trivs med de vuxna på skolan och känslan om man upplever att man har någon vuxen man kan prata med har ett högt resultat. Ett lågt resultat visas när vi frågar om hur det är musiksalen.

Det bästa med Järvenskolan tycker eleverna är kompisar, att leka, vara ute, gymnasalen, innebandy, att lära sig, rasterna, fotboll, musik, bad och att skolan är en bra skola.

Några saker som eleverna skulle vilja ändra på är: Mer och längre rast, mer fri lek, större rutschkana, att få göra vad man vill på gympan, innebandyplan, klätterställning, gungbräda och hinderbana.

Vid en jämförelse mellan Arvika kommunenkäten ht-17 och Järvenskolans egen enkät vt-18 ser vi att trivsel och trygghet har minskat något i båda. Arbetsron har i Arvika kommunenkäten minskat, men ökat i Järvenskolans egen enkät.

Järvenskolans klimatenkät som genomförts med åk 4 - åk 6, april 2018

Påstående	2016	2017	2017
Jag trivs i klassen	94	84	85
Jag känner mig trygg i klassen	94	87	90
Jag har kamrater i skolan/klassen	97	90	87,5

Källa: Järvenskolans egen klimatenkät/ett urval av flera frågor. Svaren har angetts i procent.

I april svarade 39 elever (åk 4 – 6) på enkäten. En jämförelse har gjorts med svaren från 2017.

Svaren visar att trivsel och trygghet har ökat något. Att ha kamrater i skolan har minskat något.

Några elever har under läsåret känts sig retade eller utfrysta. Som otrygg plats nämns omklädningsrum och skolgård. De allra flesta vet vem de kan prata med om de känner sig otrygga.

Det bästa med Järvenskolan tycker eleverna är att alla känner alla, att det är liten skola, träffa kompisar, skolgården, bra lärare, bra kamrater, linbanan, gungorna och att ha vänner.

Några saker som eleverna skulle vilja förändra är: att ha mer att göra på rasterna, klätterställning, mer fröknar och att inte ha vikarier hela tiden.

Vid en jämförelse mellan Arvika kommunenkäten ht-17 och Järvenskolans egen enkät vt-18 ser vi att i Arvika kommunenkäten har trivsel och trygghet minskat något, men ökat i Järvenskolans egen enkät. Att ha kamrater har minskat något i båda.

Analys av förskoleklassens och grundskolans kartläggning samt åtgärder under läsåret 2017-2018

Skolan har haft ett gemensamt, aktivt och reflekterande förhållningssätt till de normer och värden som den förmedlat genom sin organisation och undervisning. De kränkningar och konflikter som har kommit till personalens kännedom har föranlett omedelbara åtgärder. Vid ärenden som vårdnadshavare har kontaktats har personal, rektor, elever och vårdnadshavare varit delaktiga under utredningsarbetets gång. Det har dokumenterats, följts upp och avslutats.

Skolans Trygghetsteam samlas 3 ggr/termin. Teamet består av rektor, specialpedagog, skolkurator, skolsköterska och en personalrepresentant från fritids, en från åk 1-3 samt en från åk 4-6. Teamet diskuterar och arbetar för att Järvenskolan och skolans fritidshems elever och personal ska ha en god psykisk och fysisk arbetsmiljö. Ett förebyggande arbete där allas åsikter tas tillvara.

Svaren på Arvika kommunenkäten och skolans egen enkät har analyserats av rektor, specialpedagog och lärare. De har sedan diskuterats med eleverna i klasserna. Enkätsvaren i båda enkäterna visar att trivsel och trygghet är något högre i åk 4 -6 i jämförelse med eleverna i åk 1 -3. Resultatanalyser har även gjorts i skolans Trygghets- och EHT-team. Vi tar fasta på enkätsvaren och utgår från resultatet när vi organiserar och skapar regler.

På arbetslagsmöten har personalen haft återkommande diskussioner kring förhållningssätt gentemot elever och kring hur man löser olika problem och situationer. Ett gemensamt förhållningssätt och agerande är viktigt för oss samtidigt som det förankrar normer och värderingar hos eleverna. Gemensamma skolregler har formulerats. En gång i månaden, på ”resursträffar”, har mentor, ev. resurs och specialpedagog diskuterat och följt upp elevernas mående och utveckling.

Samtliga klasser skulle kontinuerligt haft klassråd och därefter elevråd med representanter från samtliga klasser. Under läsåret blev dock kontinuiteten inte så bra vad gäller elevråd så det ska förbättras till nästa läsår.

Analys och slutsatser av årets resultat samt förbättringsåtgärder;

Arbetslaget för åk f – åk 3:

Analys: Överlag bra resultat. Positivt att så många trivs på raster, med sina kamrater, i gymnasalen och med oss vuxna. Många barn säger att de känner att de kan gå till vilken vuxen som helst för att prata. Många önskar längre raster och i tvåan önskar man mer idrott. Musikundervisningen skiljer sig mot den andra undervisningen och flera år visar det ett sämre resultat. Jämfört med förra året är fler barn ute samtidigt på rasten. Fler barn ska dela på samma yta/redskap.

Slutsats: Vi behöver fler/längre raster och att idrottslektionen är längre. Det är för lite med bara en idrottslektion för 2:an.

Jämförelse med förra årets resultat:

Trivseln i matsalen har ökat. Trivseln i musiksalen och trivseln på rasterna har minskat.

Förbättringsåtgärder: Idrott; En lösning skulle kunna vara att ombytestiden och förflyttning mellan idrottslektionen och klassrumslektionen ska ligga utanför undervisningstiden.

Musik; En möjlighet skulle kunna vara att prova att ha blandade grupper från två klasser i musikundervisning. Därmed skulle vi frigöra tid så vi skulle kunna ha halvklass i exempelvis svenska/matte. Rast; Att vi har planerat rastlek varje lunchrast. 10-15 min/rast.

Arbetslaget för åk 4 – åk 6:

Analys och jämförelse med förra årets resultat: Fortfarande positivt resultat vad gäller trivsel på skolan och i klasserna. Sju elever har dock känt sig retade eller utfrysta någon gång under läsåret och detta är inte acceptabelt. Åtta elever känner sig otrygga på platser som t.ex. omklädningsrum och skolgården. De allra flesta vet vem de ska prata med om de känner sig otrygga på något vis. Något enstaka samtal har hållits mellan lärare och elev men eleven har tyckt att detta samtal inte gett något positivt resultat. Några få elever tycker att de vuxna inte lyssnar och bryr sig tillräckligt om dem. En försämring vad gäller arbetsro om man jämför med tidigare år.

Slutsats: Vi har en liten skola där alla känner alla, detta ger trygghet för eleverna. Man vet vem man ska ta kontakt med om man behöver hjälp. Under terminen har åk 4 och åk 5 haft många olika vikarier och detta har bidragit till oro i klasserna. Vad gäller samtal så tar förändringar tid.

Förbättringsåtgärder: Trivsel och trygghet; Vi har redan klassråd i samtliga klasser regelbundet där vi diskuterar läget både i klassrummet, matsalen och på rasterna. Tillsammans diskuterar vi vad vi kan göra för att förbättra situationer som kommer upp. Vid allvarigare problem/konflikter tas hjälp av Trygghetsteam och föräldrar. Alla samtal följs upp enligt ”Årliga planen mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling”. Finns det möjlighet att byta lås på bastudörrarna? Vaktmästaren kontaktas av personalen på mellanstadiet. På rasterna ses bollspelsplatser över. Organisationen behöver ses över inför nästa år för att skapa lugn och trygghet för eleverna.

EHT-teamet/Trygghetsteamet:

Sammanfattning: I det stora hela är Järvenskolan en skola som mår bra, men det finns förbättringsåtgärder. Ombyggnad av skolgården är på G så nu kommer vi kunna tillgodose flera av elevernas önskemål när det gäller utemiljön. Ljudabsorberande gardiner har satts upp i matsalen och mattiderna har förbättrats genom en mindre tajt schema. Vi planerar längre tid mellan klassernas mattider. I början på höstterminen ska eleverna få utbildning från Värmlandstrafik för att förbättra skolskjutsåkandet – Åke Bus utbildning. I musiksalen kan åldersblandade grupper eventuellt provas, i diskussion med musikläraren. Vid gympan ska idrottsläraren starta dagen med att kontrollera så att dörrarna mellan omklädningsrummen är låsta. Eleverna kollar också innan det är dags att byta om. För att tryggheten ska vara bra ute på skolgården är det viktigt att vi organiserar oss med så många vuxna som möjligt, ute på rasterna. Att vi schemalägger ett bra rastvärdsschema. Elevrådsdatum ska bokas in i kalendarier i början på höstterminen.

Mål samt främjande och förebyggande åtgärder för läsåret 2018-2019

Med utgångspunkt från utvärderingen och analysen av föregående års arbete samt kartläggningen revideras målen och nya åtgärder bestäms för årets plan.

Mål

- Elever ska känna sig trygga i att all personal aktivt ingriper, åtgärdar och följer upp, så snart någon form av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling upptäckts eller anmälts, d.v.s. nolltolerans.
- Vi har en god arbetsmiljö, där alla bemöts med respekt, känner trygghet, trivsel och arbetsglädje. Alla använder ett respektfullt och vårdat språk.
- All personal ska veta hur de ska agera vid upptäckt av diskriminering/trakasserier/kränkande behandling.
- Vi ska i de årliga enkätsvaren från eleverna kunna se en positiv utveckling, vad gäller deras svar om trygghet, trivsel, arbetsglädje och arbetsklimat.
- Vi ska under året bygga upp en samlad bild av hur det främjande och förebyggande arbetet som görs på skolan ser ut, för att inför nästa läsår kunna utveckla det vidare. Vi vill detta läsår arbeta specifikt med:
 - Aktualisera värdegrunden – arbeta med attityd och respekt utifrån NPF-fortbildningen vi genomförde förra läsåret. Viktigt att kunna lyssna på alla vuxna i skolan.
 - Förbättra språkbruket
 - Utveckla rasterna i samråd med fritids
 - Mer gemensam tid, fritids och skola, för ett enat arbetslag
 - Planera in klass- och elevråd vid terminsstart
 - Effektivisera innehållet på våra tisdags- och torsdagsmöten
 - Mer tid för enskilda samtal med eleverna önskas

Övergripande främjande och förebyggande åtgärder

Skolnivå

- Skolan har ett gemensamt, aktivt och reflekterande förhållningssätt till de normer och värderingar som den förmedlar genom sin organisation och undervisning.
- Forum planeras in där personal träffas för att diskutera samverkan. Det ska finnas med representanter från personalgrupperna inom förskoleklassen, fritidshemmet och grundskolan.
- Diskussioner förs inom personalgruppen för att enas om tolkning av regler, påföljder samt hur och när man ska agera i olika situationer.
- Närvarande och engagerade vuxna i skolan.
- Rastvärdar: Många vuxna är ute på rasterna enligt fastställt rastvärdsschema. De fördelar sig och cirkulerar på skolgården utifrån behov.
- Alla klasser, åk F – åk 6, besvarar skolans egen måbra/klimatenkät.
- Trygghetsfrågor diskuteras kontinuerligt.
- Gemensamt ta fram skolans ordningsregler vid terminsstart. Uppföljning på klassråd och elevråd.
- Personalen i EHT-teamet finns vid behov med som handledare och stöd för lärarna och övrig personal. Detta för att skapa en samsyn kring förhållningssätt, arbetsmetoder och strategier för elever i behov av särskilt stöd.

Gruppnivå

- Personalen bemöter elevernas attityder och värderingar.
- Samarbetsövningar: Ge eleverna exempel och modeller på när/hur man visar respekt och tar hänsyn samt hur de kan använda det i praktiken, t.ex. på raster och i konfliktsituationer.
- Trygghetsfrågor diskuteras regelbundet på klassrådet och förs vid behov vidare till elevrådet.
- Gemensamt framtagna ordningsregler för klassen. Dessa följs kontinuerligt upp på klassråden.
- I den dagliga verksamheten med eleverna finns det med moment som tar upp värdegrundsfrågor.
- Exempel på metoder som används för att stärka gruppen/klassen: värderingsövningar, samtal, temaarbete, rollspel, trygghetsövningar, diskussioner kring rättigheter och skyldigheter.

Individnivå

- Elevsamtal, enskilt eller i smågrupper.
- Genom samtal stärka enskilda elever, positiv förstärkning.
- Uppmärksamhet på situationer där elever kan riskera att känna sig uteslutna eller kränkta på annat sätt.
- En fungerande dialog mellan skola-hem-skola.
- Samtal med berörda elever då kränkningar förekommer, samt dokumentation, kontakt med vårdnadshavare, fylla i blankett om kränkande behandling/trakasserier/diskriminering, samt stöd från elevhälsoteamet.
- Pedagogerna kan utifrån behov och önskemål boka tid med personal från elevhälsoteamet för att få stöd och handledning i det sociala arbetet med elever och föräldrar.

Ansvar: Rektor och all personal

Kränkande behandling

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Skolan granskar varje läsår rutiner på skol- grupp- och individnivå för att upptäcka och se om de kan innebära risk för kränkningar av elever.
- Diskussioner med eleverna förs om de sociala mediernas betydelse vad gäller risk för kränkningar, d.v.s. vilket ansvar var och en har för det som skrivs och vad som publiceras.
- Personalen är medveten om sin betydelse som förebild genom sitt förhållningssätt och agerande.
- Skolan arbetar på olika sätt med begrepp ur Lgr 11, såsom demokrati, mänskliga rättigheter, respekt, ansvar m.m.
- Ett förebyggande arbete med språkbruket sker i klasserna.
- Personalen arbetar med socialt emotionellt lärande i klassrummet som syftar till att alla ska känna sig lika värda. Detta ska ske under hela skoldagen.
- Skolans personal har nolltolerans mot alla former av kränkningar och ingriper genast. Det här gäller även om personalen får kännedom om kränkningar som förekommer på fritiden inom de sociala medierna, då det påverkar elevens/elevernas skolsituation.
- Personalen är lyhörd och tar elevernas signaler på allvar.
- Alla klasser diskuterar i början av höstterminen vilka ordningsregler som ska gälla på skolan, med speciell inriktning mot diskriminering och kränkande behandling. De följs sedan upp i elevrådet där reglerna slutligen bestäms. Även lokalvårdare, kökspersonal och vaktmästare görs delaktiga i arbetet.
- Det förs ett medvetet arbete och en kontinuerlig information mellan personalen för att skapa en gemensam grundsyn kring regler och bemötande av elever, i de fall man behöver ingripa.
- En kontinuerlig dialog förs med eleverna för att tydliggöra vad som är viktigt på rasterna och lektionerna för att alla ska trivas.

- Angripa språkbruket utifrån vad som upplevs som kränkningar. Diskutera och synliggöra jargonger elever emellan. Personalen ingriper omedelbart om en elev visar tråkig jargong eller attityd.
- Arbeta med att stärka eleverna så maktstrukturer och hierarkier inte får möjlighet att utvecklas. Ibland styr personalen gruppindelningar för att inte ge utrymme för uteslutningar. Personalen är särskilt uppmärksam på faran för gruppbildning och andra oönskade effekter, t.ex. när eleverna står i led.
- Konflikter bearbetas enskilt, i grupp och tillsammans med föräldrar, utifrån situationen. Bedömningen när föräldrar ska kontaktas görs av läraren, t.ex. när föräldrar och lärare behöver ha gemensamma strategier.
- Tydlighet mot eleverna och en medveten träning för att få ljudnivån i klassrum, matsal, idrottshall och korridorer på en lagom nivå.
- Sträva efter att organisera rastvärdssystemet effektivt och med genomtänkta lösningar, t.ex. rastvärdar både på framsidan och baksidan av skolbyggnaden och på de ställen där elever har upplevt sig otrygga (se sammanställning av trygghetsenkät).
- Uppmuntra barnen till nya kontakter för att lösa upp olika gruppkonstellationer.

Ansvar: All personal

Trakasserier och sexuella trakasserier

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Skolan har en nolltolerans vad gäller trakasserier, såväl sexuella som sådana med hänsyftning till diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
- Personalen för diskussioner med eleverna om språkbruk som kan uppfattas som trakasserande och har sexuell anspelning.

Ansvar: All personal

Diskrimineringsgrunderna

Kön

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Skolan ska skapa förutsättningar för eleverna att kunna utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av stereotypa könsroller.
- Genusperspektivet ska finnas med i alla beslut som rör skolans organisation och verksamhet.
- En medveten fördelning av ”taltid” för att ge flickor och pojkar samma förutsättningar.
- Oavsett om man är pojke eller flicka har man rätt att välja aktivitet efter intresse. Eleverna får exempel genom att titta på film, läsa böcker etc.

Ansvar: Rektor och all personal

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Alla elever skall bemötas med respekt oavsett elevens känsla av könsidentitet.
- All verksamhet på vår skola ska genomsyras av ett genusperspektiv för att öka jämställdheten.
- Om någon elev inte identifierar sig som flicka eller pojke eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön bemöts det med förståelse och respekt. Samtal och reflektioner med eleverna ska ske i naturliga sammanhang.
- Oavsett om man är pojke eller flicka har man rätt att välja aktivitet efter intresse. Eleverna får exempel genom att titta på film och läsa böcker.

Ansvar: All personal

Etnisk tillhörighet

Främjande och förebyggande åtgärder:

- All personal medverkar till att utveckla barnens och elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och förmåga att ta ansvar för andra människor.
- Tolk används vid samtal och möten.
- All personal tar tillfällen i akt och bemöter elevernas attityder och föreställningar runt etniska likheter och olikheter, demokrati och jämlikhet.
- Tydliggöra via tolk för föräldrar med utländsk härkomst vad skolan har för förväntningar på elevernas skolgång.

Ansvar: All personal

Religion eller annan trosuppfattning

Främjande och förebyggande åtgärder:

- I det vardagliga arbetet bemöts elevers frågor och funderingar, t.ex. om olika trosuppfattningar.
- Uppmärksamma och arbeta med mångkultur och de högtider som våra elever firar.

Ansvar: All personal

Funktionsvariation

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Planera och anpassa skolans lokaler och verksamhet efter de olika behov som finns för elever och vårdnadshavare med funktionsvariation.
- Vårdnadshavare med funktionsvariation ska ges samma möjligheter som övriga vårdnadshavare att besöka skolan och delta i anordnade aktiviteter.
- Arbeta med att öka kunskapen hos elever och personal om olika funktionsvariationer. Ha en förståelse om vikten av ett bra bemötande.

- Anpassa arbetssätt och material utifrån elevernas behov.
- Inom varje klass ordna aktiviteter där man kan få känna på några förutsättningar för olika funktionsvariationer.
- Planera in och ge pauser till elever som har stort rörelsebehov.

Ansvar: Rektor, all personal

Sexuell läggning

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Arbeta för ökad förståelse, respekt och acceptans för olika sexuella läggningar.
- Diskussioner om olika familjebildningar tas upp i klasserna i naturliga sammanhang.
- Samtal och reflektioner med eleverna kring deras bruk av ord med sexuell anspelning.

Ansvar: All personal

Ålder

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Skolans lokaler och skolgård är till för alla oavsett ålder.
- Nyanlända elever skolplaceras utifrån ålder och social mognad.

Ansvar: Rektor och all personal

Delaktighet – förankring - information

Augusti/september

- Planen för läsåret 2018-2019 presenteras för eleverna.
- Arbetet mot målen och med åtgärderna för läsåret planeras av personalen och elevernas tankar och förslag tas tillvara.
- Planen för läsåret 2018-2019 presenteras vid första föräldramötet under höstterminen -18 och läggs ut på skolans hemsida.

November

- Den kommungemensamma elevenkäten genomförs med åk 1-6. Mentor i förskoleklassen gör en muntlig avstämning med varje elev. Svaren diskuteras och analyseras i arbetslaget samt i Trygghets- och EHT-teamet. Uppföljning med eventuella justeringar görs i planen.

April

- En måbraenkät genomförs med alla elever från förskoleklass till åk 3. En klimatenkät genomförs med alla elever från åk 4 till åk 6. De sammanställs av specialpedagog.

Resultaten analyseras i arbetslaget, i Trygghetsteamet samt i EHT-teamet. Mentorerna diskuterar resultaten i sina klasser och diskuterar tillsammans förslag på åtgärder.

Juni

- Vid en pedagogisk konferens eller PKU-dagar i juni granskas läsårets arbete. Med utgångspunkt från enkäterna, olika kartläggningar och den dokumentation som finns analyseras och utvärderas samtliga mål i planen, samt hur arbetet har fungerat på organisations-, grupp- och individnivå. Nya mål och åtgärder diskuteras. Utvärderingsfrågorna i planen används som stöd.
- Samtal med eleverna klassvis om mål och åtgärder för kommande läsår. Elevernas synpunkter och förslag tas tillvara, enskilda såväl som elevrådets.
- Gemensamma mål, förebyggande och förhindrande åtgärder för läsåret 2019-2020 dokumenteras i skolans *Kvalitetsredovisning* och är ett underlag för den revidering som görs i början av nästa läsår.

Under läsåret följs arbetet kring den *Årliga planen mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling* kontinuerligt upp i samtliga klasser. Detta för att säkerställa att alla elever behandlas lika och att elevernas åsikter tas tillvara. Skolans likabehandlingsarbete följs även regelbundet upp på Elevhälsoteamets möten under hela läsåret.

Vårdnadshavare har möjlighet att kontinuerligt lämna synpunkter på planen och på arbetet med likabehandling, till rektor, ansvarig mentor eller till elevhälsoteampersonal. Exemplar av den *Årliga planen mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling* ska finnas i skolans krisplan samt i varje klassrum. Planen finns även utlagd på skolans hemsida.

Ansvar: Rektor, klasslärare, specialpedagog, Trygghetsteam och EHT-team

Kompetensutveckling

Värdegrundsfrågor från Lgr 11 har lyfts i alla arbetslag i samband med arbetet med de främjande och förebyggande åtgärderna.

Arbete i Elevhälsoteamet, 3 - 4 ggr/termin, där elevärenden har blivit belysta utifrån diskussioner mellan olika professioner.

Personal har utbildats och utbildas inom diabetes hos barn, medicinsk kunskap.

Lärare och övrig personal har fått handledning av personal i EHT-teamet vad gäller medicinsk information, pedagogisk handledning samt handledning kring elever med social problematik.

Personalen i EHT-teamet har utifrån sin profession varit på olika fortbildningsdagar.

Uppföljning och utvärdering

Arbetet med aktiva åtgärder mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling ska följas upp, utvärderas och dokumenteras fortlöpande.

September/oktober

- Avstämning görs, kring klassens och elevernas mående och utveckling, kontinuerligt en gång/månad på schemalagda ”resursräffar” med start i september. Vid behov görs även intervjuer, observationer och kartläggningar.
- Vid höstterminens föräldramöte och utvecklingssamtal samlas enskilda föräldrars synpunkter in och tas tillvara.

November

- Eleverna i åk 1 – åk 6 svarar på en kommunövergripande enkät med frågeställningar runt likabehandling, trygghet och inflytande i skolan. Svaren sammanställs centralt och skickas till skolan för vidare analys och eventuella åtgärder på skolan.

April

- Alla elever (åk F – åk 6) svarar på skolans egen måbra/klimatenkät. Vid behov görs intervjuer, observationer och kartläggningar. Svaren analyseras och utvärderas i arbetslagen, i EHT-teamet och tillsammans med eleverna i respektive klass.
- Vid vårterminens utvecklingsamtal samlas enskilda föräldrars synpunkter in och tas tillvara.

Juni

- Arbetslagen gör en bedömning av måluppfyllelsen och en utvärdering av planens främjande och förebyggande åtgärder. Samtidigt görs en utvärdering av planens övriga delar.
- Varje klass gör också en utvärdering av de främjande och förebyggande åtgärderna.
- Övriga synpunkter på planen samlas in.
- Synpunkter från enskilda föräldrar tas tillvara.
- Arbetslagen och klasserna diskuterar vilka förebyggande och främjande åtgärder som ska proriteras kommande läsår.
- Personalen beslutar vilka mål som ska finnas med i nästa års plan.
- Elevhälsoteamet ansvarar för att utvärderingen sammanställs skriftligen. De ansvarar även för eventuell revidering av planen och för att nya mål och åtgärder skrivs in.
- Uppföljning och utvärdering av planen ska vara klar senast augusti månad. Arbetet är en del av skolans systematiska kvalitetsarbete.

Dokumentation:

En uppföljning/utvärdering ska leda fram till: Vilka åtgärder som har varit bra, fungerat och vad som behöver förbättras. Vad som har gjorts och vad som planeras. Hur man har samverkat med elever och personal. Utvärderingen dokumenteras i skolans *Systematiska*

kvalitetsredovisning. I slutet av läsåret, juni månad, görs en slutgiltig årlig utvärdering som ligger till grund för kommande läsårs Årliga Plan.

När åtgärder sätts in under en begränsad tid ska det alltid finnas en dokumenterad tidsplan, d.v.s. när åtgärden har påbörjats och när den har avslutats.

Ansvarig: Rektor och all personal

Stödfrågor vid utvärderingen av planens mål och åtgärder

- Har vi nått vårt mål?
- Har åtgärderna genomförts? (Om inte: Varför och vem bär ansvaret?)
- Vilka åtgärder planeras men har ännu inte vidtagits?
- Åtgärder som gett positiv effekt. Vad var bra?
- Vilka åtgärder behöver förbättras? Hur?
- Har vi använt resurserna rätt?
- Hur har samverkan skett?

Frageställningar som undersöker skolans verksamhet

- Har nya risker och hinder uppmärksammats vid utvärderingen och vilka nya åtgärder behöver göras?
- Har risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling framkommit i kommunens grundskoleenkät?
- Har några konkreta händelser inträffat som kan upplevas som diskriminering trakasseri eller kränkande?
- Förekommer repressalier?
- Har diskriminering, trakasseri eller kränkande behandling uppmärksammats av elev- eller lärarorganisationer?
- Granska riskerna för diskriminering, trakasseri och kränkning utifrån organisationsnivå:
Resursfördelning, lokaler, utemiljö, personella resurser granskas på arbetslagsträffar, APT, EHT och klasskonferenser.
Riskerar skolan, genom sin organisation, att diskriminera elever och föräldrar direkt, indirekt, genom bristande tillgänglighet eller genom handlingar som kan upplevas som instruktioner till diskriminering eller repressalier? Granskas mot diskrimineringsgrunderna.
- Granska riskerna för diskriminering, trakasserier och kränkningar utifrån gruppnivå och individnivå:
Elevernas upplevelser och synpunkter fångas upp vid gruppintervjuer, enkätfrågor, samtal med elever, elevråd. Upplevelser och synpunkter fångas upp vid utvecklingssamtal.

- Förekommer beteenden från vuxnas sida som kan upplevas som diskriminering, trakasserier eller kränkningar?

Frågeställningar som analyserar skolans verksamhet

- Vilka risker har framkommit?
- Vad är orsaken till riskerna?
- Hur kan riskerna minimeras? Vilka åtgärder behöver göras?
- Vad är orsaken till händelser som upplevts som diskriminering, trakasserier eller kränkningar? Hur har de följts upp? Och hur kan de förebyggas i fortsättningen?

Framåt

- Hur använder vi oss av våra erfarenheter i kommande läsårs ”*Årlig Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling*”?

Uppmärksamma – utreda – dokumentera – åtgärda och följa upp diskriminering, trakasserier och kränkande behandling mellan elever

Allmänna rutiner för att uppmärksamma:

- Trygghetsfrågor tas upp inom arbetslagen.
- Trygghet och trivsel tas upp på utvecklingssamtalen.
- Regelbundna samtal med enskilda elever i klasserna.
- Enkäter.
- Uppmärksamhet inför förändrat beteende.
- Dokumentation och kartläggning.
- Dialog med hemmen.
- Frånvarostatistik med uppföljning.

Ansvar: All personal

Vuxen kränker barn/elev

Om vuxen utsätter barn/elev för trakasserier, sexuella eller med hänsyftning till någon av diskrimineringsgrunderna gäller samma rutiner.

1. När en vuxen kränker ett barn eller en elev ska man som kollega och/eller chef reagera och påtala hur man upplevde situationen.
2. Ansvarig rektor meddelas om vad som hänt och vilka åtgärder som vidtagits i den akuta situationen. Rektor meddelar huvudman.
3. I en situation där kränkning misstänks eller har förekommit börjar rektor att utreda genom att ta reda på fakta kring vad som har hänt. Rektor pratar med såväl den som utsatts som med den som utförde kränkningen och gör klart att detta inte får förekomma samt vilka följderna blir om beteendet fortsätter. Den som blivit kränkt ges budskapet att skolans vuxna kommer att sätta stopp för kränkningarna samt att det inte är den kränktes fel att kränkningarna inträffat.
4. Samla ytterligare fakta kring kränkningarna genom att låta den kränkte berätta. Anteckna gärna uttryck och händelser. Exempel på frågeställningar är: Vad har hänt? Hur har den kränkte blivit utsatt? Vem kränker? Var sker kränkningarna? När sker kränkningarna?
5. Händelsen/händelserna utreds genom att den eller de som kränker berättar vad som hänt. Skolans syn på kränkningar klargörs tydligt. Skolan accepterar inte någon form av kränkningar. Alla kränkningar måste omedelbart upphöra. Samtalet bör avslutas med att skolan aldrig kommer att acceptera kränkningar och att kontroller kommer att ske så att kränkningarna verkligen upphör. Förnyad samtalstid bör bokas in för uppföljning.

Blanketten "Dokumentation av kränkande behandling" påbörjas och fylls på efterhand.

6. Elevernas vårdnadshavare informeras snarast om samtalen. Beroende på elevernas ålder och mognad, vem som leder samtalen, vad som hänt och hur akut händelsen är informeras vårdnadshavarna före eller efter samtalen. Ju yngre eleverna är, desto viktigare är det att vårdnadshavarna informeras om samtalen i förväg. Det är också extra viktigt att informera vårdnadshavarna i förväg om den/de som genomför samtalen är personer som eleverna inte känner särskilt väl.
7. Ansvarig rektor utreder händelsen och avgör hur uppföljningen ska se ut.

8. Uppföljning sker de närmaste dagarna samt åter efter ca två veckor. Ansvarig rektor dokumenterar uppföljningen av händelsen i den påbörjade blanketten samt beslutar och dokumenterar när ärendet är avslutat. Dokumentationen skickas till huvudman.
9. Den kränkte kan behöva extra stöd under längre eller kortare tid, t ex i form av samtal.
10. Den eller de som kränkt behöver också följas upp och samtalas med under en period.
11. Om kränkningarna inte upphör är det viktigt att gå vidare utan dröjsmål. Detta sker genom att rektor alltid informeras och diskussion om beslut tas. Detta innebär att rektor kopplas starkare till utredning och åtgärder. De åtgärder som då skall övervägas är anmälan till Lärande och stöds verksamhetsledning och utskott, diskussion eller anmälan till socialtjänsten och/eller kontakter med polisen.

Barn/elev kränker barn/elev

Om barn/elev utsätter barn/elev för trakasserier, sexuella eller med hänsyftning till någon av diskrimineringsgrunderna gäller samma rutiner.

1. När skolan får kännedom om att en kränkning skett ska omedelbart åtgärder vidtagas. Ansvarig lärare/mentor meddelas om vad som hänt och vilka åtgärder som vidtagits. Ansvarig lärare/mentor pratar med såväl den som utsatts som med den som utförde kränkningen och gör klart att detta inte får förekomma samt vilka följderna blir om beteendet fortsätter. Den som blivit kränkt ges budskapet att skolans vuxna kommer att sätta stopp för kränkningarna samt att det inte är den kränktes fel att kränkningarna inträffat. Rektor informeras och meddelar huvudman. Mentor informerar berörda elevers vårdnadshavare om det inträffade och vilka åtgärder som kommer att vidtas.
2. Den/de som fått rektors uppdrag att utreda börjar med att ta reda på fakta kring vad som har hänt genom att låta den kränkta berätta. Anteckna gärna uttryck och händelser. Exempel på frågeställningar är: Vad har hänt? Hur har den kränkta blivit utsatt? Vem kränker? Vem är ledaren? Var sker kränkningarna? När sker kränkningarna?

Blanketten ”Dokumentation av kränkande behandling” påbörjas och fylls på efter hand.

3. Den eller de som kränker berättar vad som hänt, en i taget och så nära i tid som möjligt. Skolans syn på kränkningar klargörs tydligt. Skolan accepterar inte någon form av kränkningar. Alla kränkningar måste omedelbart upphöra. Fråga gärna: ”Vad kan du göra för att kränkningarna ska upphöra?” Samtalet bör avslutas med att skolan aldrig kommer att acceptera kränkningar och att uppföljning kommer att ske så att kränkningarna verkligen upphör. Förnyad samtalstid bör bokas in för uppföljning.
4. Berörd personal inom skolan informeras och vid behov elevhälsoteamet.
5. Elevernas vårdnadshavare informeras fortlöpande om samtalen. Ju yngre eleverna är, desto viktigare är det att vårdnadshavarna informeras om samtalen i förväg. Det är också extra viktigt att informera vårdnadshavarna i förväg om den/de som genomför samtalen är personer som eleverna inte känner särskilt väl.
6. Om vårdnadshavaren har synpunkter på skolans hantering av ärendet ombeds de kontakta huvudman, i det här fallet skolchefen.
7. Den kränkta och de som kränkt kan behöva extra stöd under längre eller kortare tid, t ex i form av samtal med kurator eller skolsköterska.

8. Uppföljning sker dagen därpå och de närmaste dagarna samt regelbundet tills kränkningarna upphört. Kontinuerlig kontakt med berörda vårdnadshavare. Händelsen dokumenteras fortlöpande. När ärendet är avslutat skickas dokumentationen till huvudman.
9. Om kränkningarna inte upphör är det viktigt att gå vidare utan dröjsmål. Detta beslut tar rektor, vilket innebär att rektor kopplas starkare till utredning och åtgärder. De åtgärder som då skall övervägas är anmälan till socialtjänsten och/eller kontakter med polisen.

Barn/elev kränker vuxen

Om barn/elev utsätter vuxen för trakasserier, sexuella eller med hänsyftning till någon av diskrimineringsgrunderna gäller samma rutiner.

1. När skolan får kännedom om att en kränkning skett vidtas omedelbart åtgärder. Ansvarig rektor meddelas. Rektor pratar med såväl den som utsatts som med den som utförde kränkningen och gör klart att detta inte får förekomma samt vilka följderna blir om beteendet fortsätter. Huvudman informeras.
2. Vårdnadshavaren informeras och ges möjlighet att delta i utredningen.
3. Ansvarig rektor utreder händelsen genom att ta reda på fakta kring vad som har hänt. Exempel på frågeställningar är: Vad har hänt? Hur har den kränkte blivit utsatt? Vem kränker? Var sker kränkningarna? När sker kränkningarna? Skolans syn på kränkningar klargörs tydligt. Skolan accepterar inte någon form av kränkningar. Alla kränkningar måste omedelbart upphöra. Samtalet bör avslutas med att skolan aldrig kommer att acceptera kränkningar och att uppföljning kommer att ske så att kränkningarna verkligen upphör. Tid för uppföljning bokas.

Blanketten ”**Dokumentation av kränkande behandling**” påbörjas och fylls på efter hand.

4. Elevernas vårdnadshavare informeras om samtalen om de inte har varit personligen närvarande. Ju yngre eleverna är, desto viktigare är det att vårdnadshavarna informeras om samtalen i förväg. Det är också extra viktigt att informera vårdnadshavarna i förväg om den/de som genomför samtalen är personer som eleverna inte känner särskilt väl.
5. Uppföljning sker dagen därpå och de närmaste dagarna samt kontinuerligt tills kränkningarna upphört. Ansvarig rektor dokumenterar händelsen, uppföljningen och beslutar när ärendet avslutas. Dokumentation skickas till huvudman.
6. Den kränkte kan behöva extra stöd under längre eller kortare tid, t ex i form av samtal.
7. Den som kränkt kan också behöva samtalsstöd i någon form.
8. Om kränkningarna inte upphör är det viktigt att gå vidare utan dröjsmål. Detta sker genom att rektor informeras och beslutar om fortsatta åtgärder.

Dokumentation av kränkande behandling/ trakasserier

Ärendet anmält av	Ansvarig handläggare i ärendet	
Den kränkte/trakasserade elevens namn	Personnummer	
Skola/förskola/fritidshem	Klass/avd	Anmälningsdatum

Beskrivning av händelsen

- Rektor informerad Datum
- Huvudman informerad Datum
- Tillbudsrapport inlämnad (*Vid fysisk skada*) Datum

	Information har skett till berörda (<i>personal, EHT, kamrater</i>)	Datum
1		
2		
3		
4		
5		

Datum för samtal med berörd elev (samt ev anteckningar)

Datum för samtal med övriga inblandade (namn + ev anteckningar)

Datum för kontakt med vårdnadshavare (samt ev anteckningar)

- Åtgärdsprogram har upprättats Datum
- Åtgärdsprogram har inte upprättats

Datum för uppföljning (ange med vem/vilka)

- Ärendet är avslutat Datum
- Ärendet överlämnas till polis eller socialtjänst Datum

Blanketten samt övrig dokumentation arkiveras av rektor/förskolechef. Kopia (exkl anteckningar) lämnas till LoS exp.

Kontakter för mer information

Barn- och elevombudet finns på Skolverket och ska hjälpa elever i frågor om kränkande behandling i skolan. Hit kan man vända sig för att få råd, stöd och hjälp.

Adress: Barn- och elevombudet, 106 20 Stockholm

Telefon: 08-527 332 00 **E-post:** beo@skolverket.se

Webbplats: www.skolverket.se

I Sverige har alla barn och ungdomar under 18 år en egen ombudsman som arbetar för deras rättigheter. Barnombudsmannen informerar om barnkonventionen, följer hur den fungerar i samhället, samt föreslår ändringar i lagar och regler.

Telefon: 08-692 29 50

E-post: bo@bo.se

Webbplats: www.bo.se

**diskriminerings
ombudsmannen**

DO är en statlig myndighet som arbetar mot diskriminering och för allas lika rättigheter och möjligheter i samhället.

Telefon: 08-120 20 700

E-post: do@do.se

Webbplats: www.do.se